

Den Haag

ADVIEZEN – Adviescommissie omgevingskwaliteit en cultureel erfgoed Den Haag 1

Gemeente Den Haag, 19 maart 2025

Locatie:

Spui C01.09

Aanwezig:

Marc Reniers	Voorzitter
Alexander Pols	Lid
Annuska Pronkhorst	Lid
Berdie Olthof	Lid
Joris Molenaar	Lid

Secretaris:

Sander van der Ven

A. HAMERSTUKKEN

De commissie is akkoord gegaan met de adviezen uit de ter plekke voorgelegde hamerstukkenlijst(en):

Hamerstukkenlijst voor vaststelling op 19 maart 2025

B. BESPREEKSTUKKEN

De commissie heeft over onderstaande plannen geadviseerd. De adviezen zijn ter plekke vastgesteld.

1 Anna van Hannoverstraat 4

20250319 B/2024-00871

Bouwen: het bouwen van 1.171 woningen, kantoorruimte, parkeren en voorzieningen en het maken van een in- of uitrit ter plaatse van het te slopen kantoor Anna van Hannoverstraat 4.

Akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota en het Beeldkwaliteitsdocument SoZa.

De commissie constateert dat de wijzigingen ten opzichte van het door haar op 12 juni 2024 geaccordeerde ontwerp voor het complex van woon- en werkgebouwen plaatsvinden op de hoek Schenkkade/Laan van Nieuw Oost-Indië. De hoek van het lagere bouwdeel aan de Schenk springt één stramien breed en twee stramienen diep in. De architectuur en de uitwerking van de gevels en buitenruimten blijft gelijk.

De commissie adviseert positief over de aanpassing. Een verspringend of getrapte gevel was op deze hoek al een deel van de architectuurtaal. De extra sprong wordt vanzelfsprekend opgelost, zowel de sprong zelf als de aansluiting daarop, bijvoorbeeld de herverdeling van de aanhangende balkons.

2 De Werf 44

20250319 B/2024-14602

Bouwen: het uitbreiden van de bestaande carwash De Werf 44 door het plaatsen van een overkapping met een dak van PV-panelen boven het stofzuigplein.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie spreekt haar waardering uit voor dit initiatief, waarin dubbel ruimtegebruik bijdraagt aan de energiebehoefte van de carwash. Het huidige complex heeft een met aandacht ontworpen utilitaire uitstraling. Daaraan kan een overkapping met PV-panelen een vanzelfsprekende toevoeging zijn, gebruikmakend van en voortbouwend op de aanwezige elementen.

Belangrijk is dat er één nieuw geheel ontstaat. Daartoe vraagt de commissie meer precisie en een meer gespecificeerde uitwerking. Daarbij gaat het om de aansluitingen op

de bestaande constructie, om de toe te passen materialen, afwerkingen en kleuren en om een specificatie van de zonnepanelen. De commissie begrijpt dat aan 'transparante' panelen wordt gedacht en onderschrijft die keuze. Omdat de vormgeving van de PV-panelen bepalend is voor het totaalbeeld, is voor een beoordeling meer informatie nodig.

3 Donau 86

20250319 B/2025-18748

Bouwen: het bouwen van een bedrijfsruimte ter plaatse van de te slopen bedrijfsruimte Donau 86 en het plaatsen van 2 reclame-uitingen aan de gevel.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota en de Reclamenota.

De commissie adviseert positief over de hoofdopzet van de nieuwbouw. Het bedrijfsgebouw is groter dan de huidige bebouwing, maar past goed tussen de belendingen en sluit daar door de gelede voorgevel logisch op aan.

Waar voor de hoofdvorm de naastgelegen bedrijfsbebouwing de belangrijkste context is, is voor de vormgeving de context ruimer. De Donau is eenzijdig bebouwd met bedrijfsbebouwing. Aan andere zijde bevindt zich aan de overzijde van het water woonbebouwing. De huizen aan de Oude Polderweg vormen samen met de bedrijfsgebouwen het brede profiel. Voor een goede balans van dit profiel is de nu voorgestelde inzet van de huisstijlkleur van de gebruiker van de nieuwbouw te veel. Anders dan bij andere logistieke gebouwen in de omgeving – neutrale 'dozen' met een herkenbaar kantoordeel als verbijzondering en/of een flinke naamsaanduiding – wordt hier het gehele gebouw voorzien van een felrood kader. Rood kan een accentkleur zijn voor ondergeschikte onderdelen, als hoofdkleur is het excessief. Met de overige architectonische ingrediënten kan de commissie instemmen. Positie en grootte van de naamsaanduiding zijn passend en de afwisseling van witte en grijze panelen om de dichte gevels te geleden werkt goed.

De commissie vraagt aandacht voor de landschappelijke inpassing van de nieuwbouw, in het bijzonder de kans ecologische waarde toe te voegen aan de randen van de kavel.

4 Forellendaal 12 t/m 278

20250319 B/2025-20222

Bouwen: het renoveren, verduurzamen en uitvoeren van grootonderhoud aan het woongebouw.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie kan in beginsel instemmen met het verduurzamingsontwerp. Zij ziet echter deeloplossingen die het gebouw verarmen en de samenhang met het lagere bouwdeel negatief beïnvloeden.

De kleur van de minerale strip wordt voorgesteld als gelijkend op de huidige gevelsteen, een mix van “grijs/geel/beige” en dus afwijkend van de toegepaste strip in de laagbouw. Op zichzelf is dit denkbaar, maar voor een beoordeling moet de strip bemonsterd en getoond worden naast de huidige baksteen en de strip van de laagbouw.

De commissie merkt op dat de bestaande kopgevels sprekend zijn en in de huidige situatie een rijke gelaagdheid vertonen, met name door de kozijnindeling. In het nieuwe voorstel wordt dit geabstraheerd, waardoor de rijkheid van deze gevels verloren gaat. De commissie adviseert om deze kwaliteit in een bepaalde vorm terug te brengen. Daarnaast wordt de eerste verdieping in de nieuwe beelden donker van kleur weergegeven. De commissie verzoekt om dit aan te passen en de kleurstelling van de bovenbouw door te zetten, zoals bestaand.

Voor de noordgevel worden glazen balustrades voorgesteld, vergelijkbaar met de zuidgevel. Dit is niet wenselijk, omdat het bestaande onderscheid tussen open en dicht hierdoor verdwijnt. Geadviseerd wordt om dit onderscheid te behouden door gebruik te maken van twee materialen: glas en dichte panelen.

Ook in de detaillering bestaat nog enige twijfel, met name vanwege het gebruik van plaatmateriaal. Met de huidige stukken is lastig te beoordelen of de toegepaste materialen, zoals StoDeco en Plastica, op een hoogwaardige en esthetisch verantwoorde manier worden verwerkt en aangesloten. Hierom wordt verzocht om aanvullende (3D)-fragmenten aan te leveren, ondersteund door gedetailleerde technische uitwerkingen en materiaalmonsters. Daarnaast wordt gesuggereerd om een mock-up te realiseren, zodat een nauwkeurig beeld ontstaat van de nieuwe gevel. Dit kan niet alleen bijdragen aan een beter inzicht in de uiteindelijke uitstraling, maar ook als referentie dienen bij de uitvoering van het project.

5 Heeswijkplein 171

20250319 B/2024-16729

Bouwen (beginselaanvraag): het uitbreiden met vervangende nieuwbouw van moskee Al-Hikmah aan Heeswijkplein 171 door het slopen van de naastgelegen woning aan Heeswijkplein 170.

Niet akkoord

Het beginselplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De moskee is een sprekend gebouw met een opvallende, sterke architectuur. De ‘pastorie’ daarnaast is in alle opzichten ondergeschikt. Als locatie voor een nieuw, met de moskee verbonden onderwijsgebouw is de pastorie de meest logische. Hier kan met behoud van de opzet van het ensemble en met behoud van de bijzondere positie van de moskee in de wijk worden uitgebreid.

De nu voorgestelde hoofdvorm en architectuur, de aansluiting op de moskee en elementen als de vluchtrap passen niet binnen het ensemble. De veelheid aan architectonische ingrediënten zorgt ervoor dat het toch al forse volume nog forser oogt. Het onderwijsgebouw onttrekt zich aan de hiërarchie van het ensemble door die hiërarchie om te draaien. De nieuwbouw overstemt de moskee.

6 Mr. P. Droogleever Fortuynweg 36

20250319 B/2024-12027

Bouwen: het bouwen van een complex op het terrein met sportfunctie.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De nieuwbouw bevindt zich op het sportterrein dat een oorspronkelijk onderdeel is van het Zuiderpark. Dit park is inmiddels een rijksbeschermd stadsgezicht, onder meer vanwege de “functionele opzet”, waarvan ook het sportterrein een onderdeel is. Nieuwbouw ten behoeve van de sportfunctie is dan ook goed mogelijk. Met het trainingsgebouw keert zelfs een deel van de sportgeschiedenis van het park terug.

De nieuwbouw is geprojecteerd in de zuidhoek van het sportterrein, langs en parallel aan de Melise Stokelaan. Dit betekent dat het gebouw ingaat tegen de overwegende richting van de bebouwing in dit deel van het Zuiderpark. De gebouwen die zich hier bevinden en bevonden, staan in lijn en haaks op de Melis Stokelaan. Het nu voorgestelde trainingsgebouw is buiten die lijn geplaatst en blokkeert de zichtlijnen van de Melis Stokelaan naar de sportvelden en omgekeerd. Daarnaast maakt de positionering een duidelijke achterkant die kan verrommelen.

De commissie vraagt een integrale aanpak van de opgave, idealiter inclusief de velden en de parkeerplaatsen. Belangrijk daarbij is de oorspronkelijke bebouwingsstructuur en de in het Zuiderpark voorkomende (volume)typologieën. De commissie stelt de vraag of alle benodigde functies in één volume opgelost moeten worden.

De architectonische verhaal is helder, met een functionele en conceptuele basis. De functionele indeling is begrijpelijk en de ambities met betrekking tot de “prestige” van het gebouw en circulair bouwen juicht de commissie toe. Maar de commissie ziet het verhaal onvoldoende terug in het ontwerp. Het contrast tussen de begane grond en de verdieping is bijvoorbeeld onvoldoende, de begane grond en de verdieping ogen te gelijk. De functionele indeling achter de gevels is juist te letterlijk zichtbaar. Het gevelmateriaal is niet hoogwaardig genoeg. Aluminium als gevelmateriaal is kwetsbaar en verliest snel uitstraling.

7 Mr. P. Droogleever Fortuynweg 36

20250319 B/2024-12027

Cultuurhistorie: het bouwen van een complex op het terrein met sportfunctie.

Niet akkoord

Het bouwplan is beoordeeld in het kader van de dubbelbestemming ‘Waarde-Cultuurhistorie’.

De nieuwbouw bevindt zich op het sportterrein dat een oorspronkelijk onderdeel is van het Zuiderpark. Dit park is inmiddels een rijksbeschermd stadsgezicht, onder meer vanwege de “functionele opzet”, waarvan ook het sportterrein een onderdeel is.

Nieuwbouw ten behoeve van de sportfunctie is dan ook goed mogelijk. Met het trainingsgebouw keert zelfs een deel van de sportgeschiedenis van het park terug.

De nieuwbouw is geprojecteerd in de zuidhoek van het sportterrein, langs en parallel aan de Melise Stokelaan. Die betekent dat het gebouw ingaat tegen de overwegende richting van de bebouwing in dit deel van het Zuiderpark. De gebouwen die zich hier bevinden en bevonden, staan in lijn en haaks op de Melis Stokelaan. Het nu voorgestelde trainingsgebouw is buiten die lijn geplaatst en blokkeert de zichtlijnen van de Melis Stokelaan naar de sportvelden en omgekeerd. Daarnaast maakt de positionering een duidelijke achterkant die kan verrommelen.

De commissie vraagt een integrale aanpak van de opgave, idealiter inclusief de velden en de parkeerplaatsen. Belangrijk daarbij is de oorspronkelijke bebouwingsstructuur en de in het Zuiderpark voorkomende (volume)typologieën. De commissie stelt de vraag of alle benodigde functies in één volume opgelost moeten worden.

Aanvullend Oude Middenweg 12 en 14

20250319 B/202226325

Bouwen: het bouwen van een appartementencomplex van 61 woningen in 8 verdiepingen, ter plaatse van de te slopen woningen Oude Middenweg 12 en 14 met een stallingsgarage, een gemeenschappelijke fietsenberging, techniekruimten en het maken van een in- of uitrit.

Akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie adviseert positief over het ontwerp van dit woongebouw. De maat en de architectuur wijken af van de reeks appartementengebouwen tussen Kamilleveld en Klaverveld. Maar de positie ten opzichte van die gebouwen, de architectonische verwijzingen en de landschappelijke inpassing zorgen voor samenhang. Zij maken dit appartementengebouwen de (nieuwe) kop van de reeks.

Ten opzichte van het op 30 oktober 2024 beoordeelde ontwerp is aan de voorgevel, de gevel aan de Oude Middenweg in de plint een deur toegevoegd. De tweede deur voegt zich vanzelfsprekend in de glaspui van het basement, met dezelfde maat en dezelfde vormgeving als de eerste deur.

De buitenruimte rondom het gebouw is deels de inkleding van het gebouwde parkeren en deels 'echt' landschap. Het ontwerp daarvoor maakt de buitenruimte een nieuwe laag, net als het gebouwontwerp. Het verwijst naar het eerder gerealiseerde landschap en wordt daar een onderdeel van.

Marc Reniers

Voorzitter Adviescommissie omgevingskwaliteit en cultureel erfgoed Den Haag